

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petti sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, február 27.

Mai számunk főbb közleményei:

Vesérelkek: Az utolsó állomás.
A hegyaljai motoros-vasút. Irta: Szathmáry J.
A magyar delegáció útja.
As iskolásgyermekek túlerhelése.
Fegyverszünet a háborúban.
Sztrájkoló papnövendékek.
Öngyilkos közjegyző.
Lefricskázott gavallér.
El Afrikában!
A tanácsos ur szerelme.
Csontos Mihály vall.
Tárca: Lassú viz. Irta: Szépfaludi Ö. Ferenc.
Regény-Csarnok: Az Antikrisztus esedéke.
Irta: Lagerlöf Zelma.

Az utolsó állomás.

Arad, február 26.

Ma még a delegációban beszéltek az ezrednyelvről és egyéb katonai kérdésekről, a jövő héten újra a képviselőházon lesz a magyar politikai világ szeme. Akkor pedig, amint előrelátható, a tengerhosszuságú politikai küzdelmek tehervonata megérkezik az utolsó állomásra. Ettől fogva új vonalon fogja folytatni útját. Sok, vagy kevés teherrel, illetve öröklött fogyatékossgal-e és vajjon milyen vezetés mellett; ez most fog kitudódni az utolsó állomáson. És miután nem lehetünk próféták, nem is próbálkozunk jövőmondásokba bocsátkozni. Egyszerűen reméljük és várjuk a legjobbat.

A jövőbe nem láthatunk ugyan, de annál inkább módunkban áll, hogy a mulat szemügyre vegyük és átvizsgáljuk. Még nincs itt a mérlegkészítés ideje, mert

az akták még nincsenek lezárva. Hanem szemlélni, észlelni mégis csak lehet a több mint egy éves rendkívüli állapot egyes jelenségei felett.

Minden kétségen felül áll az, hogy a mostani állapotok kiinduló pontját a közös hadügyi kormányának az ujonclétszám felemelésére vonatkozó törekvése képezte. A nagyobb véradó megadását a nemzet bizonyos feltételek mellett volt csak hajlandó teljesíteni. Ez általános nemzeti hangulat volt és abban a követelésben csucsosodott ki, hogy a magyar nemzeti szellemnek nagyobb mértékben kell érvényesülnie jövőben a közös hadseregben, ennek magyar részében, mint eddig. Ezen általános kívánság mellett, a részletek tekintetében, t. i. hogy mily mértékben kell tehát, hogy érvényesüljön a magyar szellem: eltérés volt és eltérés van a politikai pártok között. De jegyezzük meg jól, ez az eltérés politikai természetű, tehát a tényleges viszonyok között fenforgó célszerűség által határozatik.

Nincsen olyan igazán nemzeti jellemmel bíró politikai párt, mely az állam érdekeit, a nemzetnek féltve őrzött jövődjét tiszteletre méltó, de kétes sorsu vágyakért kockára tenné. Ha netalán a politikai érettség nem mondaná is meg nekik, de megmondja hazaszeretők, hogy: jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok.

Mi lehet tehát annak az oka, ha egy pár kisebb töredék a holnapi tuzokot tüzi zászlajára és azzal hitegeti, kecsegteti az együgyűeket. Minthogy a hazafiság, a

nemzeties jellem semmiesetre sem: épen azért az ellenkezőre kell gondolnunk. Ezeket a nemzeti frázisban utazó politikai vigéceket a nemzet előhaladása, fejlődése, erősödése nem érinti. Ezek nekik vágyaik, öntudatos törekvéseiket nem képezik. Ezekről ők távol állanak.

A „nemzeti vívmányok“ nekik csak egy frivol ürügy, hogy nemzetietlen, internacionális törekvéseiket, amelyek irányát „az üldözött katolikusok“ tartalmatlan frázisa mutat meg, előmozdithassák. Célt csak akkor érnek el, ha hazánk és nemzetünk biztos fejlődése — és pedig határozottan nemzeti irányban való fejlődése — felett féltékeny gonddal örködő szabadelvűséget megdönthetnek. Minthogy pedig az a nincs erejük, hogy ezt a hatalmas, a magyar génuszban gyökerező szellemet nyilt sisakkal és nyilt csatamezőn megvívassák, épen azért „puskaporos összeesküvést“ csinálnak. Az ország ereje, a nemzeti szabadelvűség fundamentuma: a parlament. A parlamentet, a parlamentárizmust kell tehát levegőbe röptíteni.

Az összes nyilt és titkos klerikális pártok összefognak ebben a munkában. Egyik részök, mint előre küldött pionier folyton az előtérben mozog; másik részök guerilla módon csatározva, hol előnyomul, hol visszavonul; míg a harmadik sutytyomban operál: nyiltan helytelenít, titokban támogat. És mikor ezt a nemzetgyilkoló aknamunkát folytatják, a külszin szerint, a nemzet megtévesztésére, nemzeti álarcot viselnek, nemzeti dalokat

Lassú viz.

Irta: Szépfaludi Ö. Ferenc.

Dercsei Sándort, a gavallér fiatal ügyvédet, ki Vámosvégen tíz év előtt a legszebb leányt vezette oltárhoz, igazán irigyeltem s talán nem is irigyeltem senki mást soha életemben. De más is irigyelte Dercseit.

Györgyi Katicának az egész kis város fiataisága udvarolt, hanem azért magában mindenki szentül megvölt győződve, hogy a természet rendje, a hamisítatlan izlés, a belátás helyessége s a szív igaz útja szerint: más nem is lehet győztes, mint Dercsei Sándor. Nagyon sok előnye volt társai fölött.

Az eredmény nem is lepott meg senkit. Dercsei Sándor huszonnyolc éves gazdag szülők gyermeke, a legjobb nevelésben részesült, jól tanult, mindig első volt az elemi osztálytól a jogi tanulmányai végéig, az irodájában a kliének egymásnak adták a kilincset. Két asszonyt is eltarthatott, annál inkább eltarthatja Györgyi Katicát, a ki belé szentén szerelmes és szintén van mit aprítani a tejbe.

Irgykedve is néznek Dercsei Sándorra, a kinek boldog a jelene, s multjában nincs semmi olyan, a mi a jövőt zavarná.

Györgyi Katica, az igénytelen szép leány meg is érdemelte, hogy férjével együtt megalkossa a földi menyországot tekintető fészket.

A férj minden távozásnál és minden érkezésnél oly forrón ölelte magához hitvesét, mint ha a mézeshetek sose akarnának véget érni. Nem is nevezte másnak, mint „édes mindenem!“-nek.

Az az öt ablakos ház, a ház végén a nagy kerttel, a zöld repkénynyel befuttatott lugassal, az a kis Feri, Pisti, Bibi, kik egymásután a boldogságot fokozták, annyi örömet plántáltak Dercsei Sándor ügyvéd ur házába, hogy igazán elmondhatta: Nincs már semmi kívánni valóm!

A féltékenység, nem egy boldogság feldulója, sem férközhető házuk közelébe. Nem volt titkuk egymás közt, sem hangosabb szóváltásuk. A viharfelhő egy percre sem kerülhetett fészkek fölé. Akárki benyithatott hozzájuk kopogtatás nélkül s nem talált egy tünetet sem, melyből nem a legjobbat következtethette.

Sokszor láttam elhaladni ablakom alatt a deli, gavallér ügyvédet, a ki házassága után is oly csinnal öltözödött, mint azelőtt. Egyik barátja meg is mondta nevetve: „Sándor pajtás! Talán kérébe indulsz?“ „Én mindig kérében vagyok a feleségemnél. A házasság nem jogosítja fel a férjet, hogy elparlagiasodjék s elhanyagolja külsejét. Megkivánom az asszonytól, megkövetelem magamtól is. A ki nem teszi: magára vessen!“

Bámultam a komoly bölcseséget, melylyel ez a fiskális a maga s a mások tetteit bírálja.

Ilyen emberre aztán ráalkalmazható a közmondás: „Mindenkinek a maga szerencsésének a kovácsa“.

Egy nyári reggel huszárok vonultak be Vámosvégre és a főhadnagyot Dercsei Sándorékhoz szállásolták, hol egy különálló épületben tágas két szoba állott a vidéki vendégek ellátására. Az ablakok a kertre nyitak, a kis épület előtt veranda is volt, elborítva a legillatosabb virágokkal.

Ezt a vendéglakást kapta szállásul pár hétre Baló Gábor huszárfőhadnagy. Kis, alacsony, tömzsi ember volt; arcán látszott, hogy gyermekkorában kissé a ragya elverte, a mit egészen ki sem heverhetett. Csakis beszédes nagy kék szeme és szívéhez szóló ezüst csengésű hangja tette némileg rokonszenvesse a különben kápláros formájú tiszt urat.

— Pardon az alkalmatlankodásért! — szolt a főhadnagy, belépve az ügyvéd szobájába, hol éppen a fiatal asszony mutogatta férjének az új ruhába öltözött Bibikét.

Az ügyvéd, miután bemutatta a feleségét s kis leánykáját, mosolyogva mondta:

— Egy kis családi idill, melyben nem minden tiszt urnak van része.

— A kaució soknak útjába áll. Azt hiszem magam is kívül maradok a kerítésen.

— Miért? — kérdezte tréfásan a szép asszony s félkezével gyermeke szőke fűrtait simogatta.

zengenek, nemzeti követeléseket hangoztatnak.

Nyilvánvaló dolog, hogy sok jó hazafit megtévesztettek már hamis külszínökkel. Hanem talán tovább még sem lehet üzni ezt a csunya játékot. Kell, hogy minden magyarnak kinyiljék a szeme a legújabb események hatása alatt, mikor a nyíltan nemzeti, de léleiben klerikális feketék egész meztelenségükben állanak a nemzet előtt.

Es ebben a hangulatban várják a magyar nemzet józanul gondolkodó elemei a jövő hétre a parlamenti helyzet fordulását.

(*)

A hegyaljai motoros-vasut.

(Várható jövedelmezőség.)

Arad, február 26.

A hegyaljai kisvasut jövedelem mérlegéhez a bevételek már megvannak; most keresni s kimutatni fogom a kiadásokat.

Az 500.000 utasból egy napra esik circa 1370 utas; de ha tekintetbe vesszük, hogy nem mindig egyforma az utasok eloszlása, úgy kell elkészülve lenni s annyi motormenetet bevezetni, amennyivel nem 1370, de 1500 vagy 1600 utas elszállítható. Egy motor kocsi 25 utast, egy melletti kocsi ugyanannyit véve, egy vonatot 50 utast vinne. A napi 1600 utas elszállítására az Arad Radna és az Arad-Pankota vonalon 32 vonatnak kell közlekedni, egy-egy végpont felé és felől tehát 16 vonatnak. Egy nap eszerint 1280 vonat kilométert kell a motornak (mindegyiknek egy-egy mellékkocsival) megtenni, egy év alatt pedig 467,200 vonatkilométert.

Tényleges adatok szerint a motoros üzem költségei vonatkilométerenként a következők:

Központi vezetés 5 fill. 467200 v. k. után	23360 K.
Vonattás és vonatszolgálat 21 fill. 467200 v. k. után	98112 K.
Pályafentartás 6 fill. 467200 v. k. után	28082 K.
Allomási szolgálat 2 fill. 467200 v. k. után	9344 K.
Különböző kiadások 1 fill. 467200 v. k. után	4672 K.
Összesen	163520 K.

amibe nincs belevéve semmi rendkívüli kiadás, az esetleges peage használat díj, a városnak esetleg fizetendő kövezetvám, kisebb adók, be-

tegegélyzési hozzájárulás, stb. Ha ezeket 6480 koronára veszem, nem tulzok s így az összkidás kerekén 170000 koronára rug.

A jövedelem mérlege tehát következő:

Bevételek:	
Személyszállításból	200000 korona
Áru szállításból	24000 "
Egyéb bevétel	6000 "
Összesen	230000 korona

Kiadások:	
Személyszállításra	170000 korona
Áru szállításra	12000 "
Összesen	182000 korona
s az üzleti felesleg vagy jövedelem:	48000 korona.

Még egyszer kijelentem, hogy a bevételek feltevések, de tapasztalatok és statisztikai adatok alapján, inkább optimizmussal vannak felvéve, mint pesszimistikusan, úgy, hogy nem is hiszem, miszerint az 500000 utas szám az első években elérhető legyen s később is csak azon feltétel mellett hiszem elérhetőnek, ha a menetdíjak az általam jelzettekénél nem lesznek magasabbak.

Ez állításom igazolásául az Alföldi Első Gazdasági Vasutra hivatkozom, e vasut Kovács-háza—csabai vonalának személy bevételére, amely 1903. évben circa 98 ezer utas után nem egész 35 ezer korona volt; egy lakosra nem esett egészen 2 utazás, s egy utas átlag nem fizetett többet 36 fillérnél.

Elismerem, hogy a viszonyok mások Arad és a hegyalja közt, de nem is vettem számításul fejenként 2 utast, hanem 2 és félszeresét, vagyis 5 utast és fizetendő menetdíjat is nem 36 fillérben, hanem 40-ben vettem fel.

Mint hogy azonban a bevételek megállapítása feltevéseken alapszik, lehetnek másoknak ez irányban más feltevései úgy az utasok számára, mint az átlag fizetendő menetdíjakra nézve is; azonban ha magas tarifák alkalmaztatnának, a legbátározottabban kétségbe vonom, hogy az 500000 utas szám elértek, ellenkezőleg: nagyon jelentékeny % -al kisebb lenne.

Konkluzió.

Az az eredmény, amit fennebb, a hegyaljai motoros vasut jövedelmezőségére kihoztam, már magában foglalja az én következtetésem arra

nézve, micsoda összegig lehet s szabad az érdekeltségnek belemenni a vasutépítésbe.

Ne feledjük, hogy a 48000 korona sem marad teljesen meg. Az üzleti feleslegnek egy, eleinte igen kis, később növekedő része a részvénytörlesztésre szükséges. Egy bizonyos összeget, ha az nem is iratnék elő kötelezettség gyanánt, már célszerűségi szempontból is szükséges volna tartalékba (pl. megújítási alapra, félretenni).

De ha a 48000 korona teljesen meg is maradna, ez csak 1200000 korona részvénytőke 4 % -os kamatozására volna elég. A tőke tehát, — a tényleg befektetett költséget és a részvénytőkét egynek veszem, — ez összegnél: t. i. az 1,200.000 koronánál magasabb összegben megállapítható nem volna, többet a hegyaljai kisvasutba befektetni nem szabad. Annál kevésbé lehet elsőbbségeket kiadni, ezeken magas % különbözetet elveszteni.

Kizártnak tekintem, hogy úgy, mint a mostani engedélyesek tervezik, 2 millió befektetés mellett, a hegyaljai vasut megfelelően kamatozó vállalat legyen, s még inkább kizártnak, hogy ha 65 % elsőbbségi részvény adatik ki, a törzsrészvénytőke bármi csekély kamatozásban részesüljön.

Nagyon jól tudom, hogy ezen kisvasut életképes, hogy forgalma szaporodhatik s évek múlva az én általam jelzett számokat jóval túl is haladhatja, de ne feledjük, hogy évek múlva más új terhek is fognak ránehezedni, a forgalmi eszközök s más berendezések megújítása, a 10-ik üzlet év után a szállítási adó fizetés, majd később az egyéb adók stb. Csak maga a szállítási adó és kincstári bélyeg a személybevétel circa 28 % -át, tehát majdnem egy negyedét felfogja emészteni.

A forgalomszaporodásnak tehát vannak terhei s azért a jövőben várható nagy forgalom ne csaljon meg bennünket, számoljunk a jelenlét és csak igen óvatosan a jövővel.

Nem tartozik tárgyamhoz, de hogy ne maradjon homályos semmi, amivel e tanulmányomban foglalkoztam, még meg kell magyaráznom, miért vettem minden számításomnál a hegyaljai vasut végpontjait Pankotát és Radnát, holott előbb már kijelentettem, hogy csak Világosig és Barackáig találom fel az érdekeltséget. Felvettem ezt azért, mert a hegyaljai vasut engedélyesei is ezen végpontokat vették

— Könnyű a feleletem, nagyságos asszonyom: gazdag nem vagyok, hódítani nem tudok! Lovon megülöm a helyemet; de hát az ember nem ülhet mindig lovon.

— Bocsánat! Minden férfit meghódít legalább egy nő életében, ez a szabály, — válaszolt az ügyvéd.

— Nincs szabály kivétel nélkül. És én a kivételben hiszek; azért is lakom rendszeren a kaszárnyában. Most is sajnálom, hogy magánháznál kell alkalmatlankodnom, de — kell. Itt a kaszárnyában nincs számomra hely.

— Nyugodjék bele főhadnagy ur s viselje békecséges szívvel a csapást.

— Köszönöm a vigasztalást; igyekezni fogok elviselni.

Dercsei s neje nevetni kezdtek a ceremónián, az udvarias biztatgatáson, mellyel a főhadnagra a csapást elviselhetővé tenni igyekeznek. Csak Baló Gábor maradt komoly.

A főhadnagy főkelt, meghajította magát a fiatal asszony előtt, kezét szorított a házigazdával s aztán kifele tartott.

Milyen jól illett volna ez a huszáruniformis a déleceg, karcsu, férfiarcu, széles vállu s pörge bajuszu fiskálisra és mennyire lekivánczolt arról a katonatisztról, ki inkább gazdaisztneket illet be.

— Furcsa egy ember! — szölt a férj és a nő is szinte egyszerre. Aztán a férj folytatta: — Édesem, viseljék gondját ennek a kaszárnyakedvelő huszárnak, míg vissza jövök. Holnapután délután újra itthon vagyok, csak a Sár-

di Tamás gróf pörös dolgában megyek ki Várribá . . . Valahogy meg ne hódítsa addig ez a mormota!

— Meg is szöktethet, ha maga már rámt unt.

— De mennyire ráuntam! — válaszolta s magához ölelte édesen, szerelmesen.

Baló Gábor huszárfőhadnagy egészen jól elhelyezkedett a kertrénylő verandás lakásban s nem is látszott meg rajta, hogy nagyon kivánczok a laktanyába. S hogy megmutassa részben való megvizsgáló látását, igen nyájasan köszönt Dercseinének az udvaron, a kis Bibit lépten-nyomon megölegette s a másik két gyermeket is cirógatta. Bibikének az anyja előtt mindig azt bajtogatta: Elveszlek feleségül kis leányom, ha lesz kauciód!

A zömök huszártiszt csak azon vette észre magát, hogy vizitre is bement a házlásszonyhoz. Mennyi boldogságot talált ott együtt ő is, bizony talán legjobban megirigyelte mindenki közt a boldog férjet.

Dercsei rendbe hozta Sárdi gróf pörös ügyét s jókedvvel tért vissza otthonába.

— No, beleszokott már a főhadnagy a privát lakásba?

— Majd csak megszokja, — válaszolta a szép asszony egykedvűen.

Ej, hogy a fiskális urat épp most halmozták el a kilensek a sok dologgal s nem marad ideje a huszár szórakoztatására. Már csak egy

hete van hátra a beszállásolt katonalakónak s úgy talál elmenni, hogy nem is fogja teljesen megismerhetni a szeretetreméltó vidám házigazdáját.

— A szeme olyan égszín tiszta, a hangja is milyen behizelgő és mégsem fogja soha senki szeretni. Szegény ember, mennyire el lehet keseredve.

A huszárfőhadnagy kezébe vette a kis Bibit, ki nagyon megütötte a lábát, amint elesett. A mama majd elájult, anyyira megijedt . . . Azután melegen megszorogatta a derék tiszt kezét . . . Milyen jó ember, mennyire szereti a más gyermekeit is!

A jó asszony úgy sajnálta, hogy miért nincs legalább egy nővére, ki beleszerethetne ebbe a jó emberbe. Mert bele lehet szeretni, érzi, hogy bele lehet. Ilyen ragyogó kék szemet nem látott, ilyen csengő, édes hangot nem hallott soha!

Istenem, miért is nincs nőtestvérem!

Baló Gábor elfeledte a kaszárnyát s könnyes szemmel bucsuzott el Dercseiktől. Az asszony egészen helesápadt a huszártiszt könnyeitől. A főhadnagy megcsókolta forrón a szép asszony kezét s kérte, őrizze meg — ha nincs terhére — az emléket.

A szép asszonynak valami különös zagyvalék gondolat szorongatta az agyát, fojtogatta a lélekzetét. Érezte, hogy nincs ereje többé sajnálkozni: a miért nincs nővére.

fel tervükbe s azonos alapon akartam számítani, hogy helyes összehasonlítást lehessen tenni. Nagyon természetes, hogy ha csak Világosig (ACSEV. állomás) és Barackáig építtetnék ki a hegyaljai kisvasut, amit helyesebbnek és Arad város érdekében megfelelőbbnek tartok, a számok kissé változnak, de a lényegre és végeredményre kihatással alig volnának.

S ezzel befejezem mondani valómat. Ha elértem azt, hogy egy kissé jobban megvilágított képet állíthattam az érdeklődők szemébe, elértem célomat is.

Szathmáry Iános.

TÁVIRATOK.

Az osztrák delegáció ülése.

Bécs, február 26. Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága szombaton, e hó 27-én, ülést tart a következő napirenddel: 1. a főtárgyválasztása, 2. a magyar delegációhoz átteendő üzenetek és 3. a határozatok előterjesztése.

Spanyolország és Anglia.

Madrid, február 26. A király ma ünnepies kihallgatáson fogadta Egerton, az újonnan kinevezett angol nagykövetet. A nagykövet beszédében kijelentette, hogy ő mindent el fog követni, hogy a barátság régi kötelékét, mely a két monarchiát összekapcsolja, még szorosabbra fűzze és minden alkalmat kerülni fog a diplomáciai viszonyban való felreértések elkerülésére. Alfons király biztosította a nagykövetet úgy a maga, mint a spanyol kormány támogatásáról, mely törekedni fog az országok jó viszonyának fenntartására.

A magyar delegáció ülése.

(Az ezrednyelv. — A tengerészeti budget.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 26.

A delegáció mai ülésének két érdekes mozzanata volt. Az egyik, hogy Ugron Gábornak az ezrednyelvre vonatkozó indítványát elvetve, Apponyinak egy javaslatát fogadták el, amely szerint Magyarországon az ezrednyelv megállapításánál első sorban a magyar államnyelv tudása veendő figyelembe. A másik Dániel Ernő báró felszólalása a tengerészeti költségvetésnél a miatt, hogy a tengerészeti szállításoknál Magyarországnak alig jut valami.

Senki nem tudott semmit, senki nem hallott semmit. Az ügyvéd háza a régi maradt, a boldogság még ott volt, ott rejtőzött valahol, de Deresei Sándor nem találta többé. Ablakom alatt láttam ezután is elhaladni a deli férfit, de nem volt többé a régi. Arca halvány lett, mint a fal, a dereka meghajlott, az öltözékét elhanyagolta. Egyszerre minden átmenet nélkül adta magát a korhelyéletnek. Egész éjszakákat dőzsölt át, huzalta a cigánynyal a buskeserves nótákat s mikor mámoros fővel háza elé ért: mindig felkacagott. Miért?

Egy napon zárt kocsin, párnák közt hozták haza faluról; lázban volt. Egész betegsége alatt azt sóhajtozta: „Isten veled eltemetett boldogságom!” Csak egyszer kacagott fel: „No, egyet mégis meghódított!”

Meghalt.

Nagy temetése volt Deresei Sándor híres fiskális urnak. A szegény gyászba öltözött szép asszony kétszer ajult el a ravatalnál, a gyermekek visongatva ugráltak el mellőle.

Mennyire szereti a férjét halóporában is!

Egy hét múlva Baló Gábor huszárfőhadnagy jött látogatónak az özvegyhez, karjára vette a Bubi, s ölelgetvén, így szólt a gyászborult szép asszonyhoz:

— Az egész gyászóvet bevárjuk, asszonyom?

— A közös kormány — mondta Dániel — nem egy Reichnak kormánya, hanem két pénzügyileg gazdaságilag és közjogilag teljesen független államé!

Részletes tudósításunk ez:

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság ma délelőtt tíz órakor Szápáry Gyula gróf elnök vezetésével folytatta tanácskozását.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az országos bizottság a hadügyi albizottság jelentésének kapcsán hozott határozatokat végszerkezetükben is elfogadta.

Következett ezután a határozathozatal Ugron Gábornak az ezrednyelvről megállapítására vonatkozó határozati javaslata felett.

Jekelfalussy Lajos altábornagy azzal a felvilágosítással szolgált, hogy ezrednyelv a legénységre egyáltalán nincs; az ezrednyelv meghatározása kizárólag csak a tisztre vonatkozik, hogy ez tanulja meg azt a nyelvet, a melyen az ezredben legalább 20 százalék beszél. De miután némely kiegészítő kerületben négy nyelvet is beszélnek, az előléptetési szabályzat értelmében legalább egyet kell ezen nyelvek közül birnia. A legénység oktatása nem történik az ezred nyelvén, hanem azon a nyelven, a melyen az illető legény beszél. A hol különféle nyelvű legénység van, ott egyes csoportokat állítanak össze és ezeket oktatják ezután a saját anyanyelvükön.

Miután ezen kérdésinkább csak a csapatok belső szervezetét illeti, kéri Ugron határozati javaslatának mellőzését.

Apponyi Albert gr. a ma nyert felvilágosítások után belátja, hogy Ugron határozati javaslata eredeti alakjában nem fogadható el, mert az azon alapult, hogy minden ezredben egy ezrednyelv állapítottatik meg; ennek helyébe a maga részéről a következő határozati javaslat elfogadását ajánlja:

A magyarországi ezredekben az ezrednyelv megállapításánál, így a legénységnek oktatási és kiképzési nyelv szempontjából való osztályozásánál első sorban a magyar államnyelv tudása veendő figyelembe és csak azoknál, a kik azt nem bírják, a nem magyar anyanyelv.

A kérdés felett beható vita indult meg, a melyben résztvettek Okolicsányi László, Münnich Aurél előadó, Bolgár Ferenc, Keglevich István gróf és Hegedüs Sándor, a kik — Keglevich kivételével — valamennyien hozzájárultak gr. Apponyi Albert indítványához, melyet az albizottság többsége is magáévá tett Ugron Gábor határozati javaslatával szemben.

Következett a tengerészeti-albizottság jelentésének tárgyalása.

Teleky Sándor gróf előadó tüzetesen ismerteti a haditengerészet 1904. évi költségvetését és előterjeszti az albizottság ismert határozati javaslatát.

Dániel Ernő: A haditengerészet vezetősége egy jelentésben kiemelte, hogy 1901-ben, a mely évre vonatkozólag az utolsó zárszámadások intézettek, Magyarország részesedése a szállításokban 18 százalékra emelkedett, vagyis az 1900. évi részesedéshez képest két százalékkal javult. Nem hagyhatja azonban szó nélkül azt az indokolást, a melylyel a haditengerészet vezetősége ezen részesedés emelkedését az albizottság előtt bemutatta. Az indokolás ezen passzusában a következők foglaltatnak: „A mellékelt kimutatás, a melyben a külföldre folyó összegek és személyi költségek levonása után csakis a tárgyilagossági kiadások — a magyar iparnak és termelésnek megfelelő részeltetése egyedül ezeknél lehetséges — vannak figyelembe véve, azt mutatja, hogy a magyar ipar, illetőleg termelés részesedése az 1901. évben immár teljesen megfelel a kvóta arányszámnak.”

Ez az indokolás az, amelylyel szemben nekünk határozottan állást kell foglalnunk. A mikor a költségvetés 50 millióra terjed, a mibe Magyarországnak a kvóta szerint 17 millió koronával járul, akkor, a mikor 17 millióval szemben a haditengerészet vezetősége maga kimutatja, hogy Magyarországnak csak 5 millió kerül vissza, ez olyan állapot, amely az osztó igazságnak egyáltalában nem felel meg. Azt hiszi azonban, hogy az a haladás, amelyet különösen a közös hadügyminiszter nyilatkozataiban látunk a magyar államnak közjogi természete és álláspontja iránti felfogás dolgában, biztos zálogát fogja képezni annak, hogy ez a haladás nemcsak a közjogi terepen, hanem a közgazdasági terepen is teljes mértékben érvényesülni fog. Szólok azt hiszi, hogy a közös kormány, amely utóvégre is nem egy Reichnak kormánya, hanem két pénzügyileg, gazdaságilag és közjogilag is egymástól teljesen független állam közege, mind a két állam iránt egyforma kötelezettséggel bír és ezen tünnet ezentúl sokkal nagyobb mértékben fog kidomborodni és kifejezésre találni, mint a hogy azt a múltban tapasztaltuk.

Dániel után Kubinyi Géza és Okolicsányi László szólaltak fel, sürgetve a tengerészeti dolgokban Magyarország részére való megfelelő részesedését.

Sényi Péter sorhajóhadnagy megadta a kellő felvilágosításokat s ezután a költségvetést elfogadták.

A zárszámadási albizottság s az egyesült négyes albizottság jelentésével együtt holnap záró ülés lesz, melylyel a delegáció ülései véget érnek.

Az iskolásgyermekek túlterhelése.

(A tegnapi iskolaszéki üléshez.)

Arad, február 26.

A városi iskolaszék csütörtöki ülésén foglalkozott a közigazgatási bizottságnak a népoktatási tanintézeteket látogató gyermekek szellemi túlterhelésének enyhítése tárgyában az iskolaszékhez intézett átiratával.

Az iskolaszék üléséről a helyi lapok által hozott közlemények szerint a közigazgatási bizottság átiratáról, amely átirat érdemleges részét a kir. tanfelügyelőből, az Aradvidéki Tanítóegyesület elnökéből és a város területén lévő népoktatási tanintézetek igazgatóiból, tehát a népoktatással husz-harminc év óta foglalkozó szakfőriakból álló bizottságnak egyetértőleg létesült megállapodásai képezték, Fényes Dezső a következő kijelentést tette:

Ez az előterjesztés különben is csupa frázis, mert éppen a túlterheléssel nem foglalkozik. Ezt le lehetne venni a napirendről. Tulajdonképpen két dolog itt a fő, az egyik, hogy a leckét az iskolában tanulja a gyerek, és ne kelljen neki odahaza sokszor éjfélig görnyedni a könyv mellett, a másik, hogy a katolikus gyermekek kötelező templomjárását a téli időre függeszték fel, hogy ne kellessen hajdonfővel, térdepelve ott dideregni a kővön. A kiküldendő bizottság tegyen ilyen és minden más célszerű irányban okos és komoly indítványokat.

Fényes Dezső szerint tehát két fő dolog van, az egyik, hogy a gyermekek a leckét az iskolában tanulják meg, a másik, hogy a katolikus gyermekek téli időben ne köteleztessék templombajárással. Ezeket kívül Fényes szerint mind az, a mit a bizottság mondott és javasolt frázis, célszerűtlen és okatlan dolog. A mi a leckének az iskolában való megtanulását illeti, ezt Fényes Dezső az okatlan átiratból plagizálta, mert a javasolt módszeres utasítások célja éppen az, hogy a tanítást okos-szerűvé és gyakorlatiassá tegye.

Ezzel tehát nem mondott sem újat, sem okosabbat.

A mi a templombajárást illeti, erről a bizottság azért nem tett említést, mert egyrészt a templombajárást nem tekintette szellemi túlterhelésnek, másrészt, mert ezt a kérdést az iskolaszék múlt év november hó 26-án tartott ülésén elfogadott és így az összes községi elemi iskolák részére kötelezővé lett *Házirend* 11. §-ában már szabályozta.

A 11. §. így szól: A tanulók tartoznak a hitoktatók által meghatározott vásár- és ünnepnapokon vallásuk gyakorlatain, saját hitfelekezeti istentiszteletén megjelenni.

Tehát még csak nem is minden vásár- és ünnepnap kötelesek a gyermekek templomba járni. És hogy ily körülmények között a templombajárást szellemi túlterhelést nem okoz, Fényes Dezső annál inkább elhíhet, mert vagy négy hónap óta, a téli időjárás alatt egyetlen egyszer sem voltak az elemi iskolai gyermekek templomba menetelre a hitoktatók által kirendelve.

Az iskolaszéknek múlt év november hó 26-án tartott ülésén, a melyen a templombajárást szabályozták, Fényes Dezső nemcsak hogy jelen volt, de még az ülésről felvett jegyzőkönyvet is ő hitelesítette.

A templombajárást kérdése tehát Fényes Dezső hozzájárulásával már elég okosan odatott meg.

Egy igazgató tanító.

Sztrájkoló papnövendékek.

(A püspök nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26.

Távirati tudósítás alapján megírtuk, hogy a *dijoni* papi szeminárium növendékei, akiket szerzetesek felizgattak, néhány nappal ezelőtt valóságos fellázadtak *Lenordet* dijoni püspök ellen.

A püspök ugyanis jó katolikus ember, de nem pártfogolja a kongregációkat. A papnövendékek nem akarták a püspök kezéből a papi felszentelés felvenni, mivel azt mondják róla, hogy *szabadkőműves*. Mintegy negyvenöt-ötven klerikus igen súlyosan megsértette a szuborinációt, úgy, hogy ötöt közülök, kik ösztöndíjat is kaptak a püspöktől, ki kellett zárni az intézetből. A püspök nem akart vizsgálatot indítani, mivel nem szeretné a besugók működését feléleszteni. Csupán azok távolították el, akiknek legrosszabb előmenetelük volt; ennek következtében *hetven szeminárista bejelentette kilépését*, úgy hogy csak tizenöt maradtak a papnevelőben. A kilépett szemináristáktól azonnal megvonták a katonai szolgálat alóli felmentést, úgy hogy a teljes időt le kell szolgálniuk. A püspök ellen a *templomban is tüntettek* és szidalmakkal illették. Később a püspöki palota előtt is tüntetés volt. A dijoni praefektust utasították, hogy hozza tudomására a püspöknek a lázadó papnövendékek katonai szolgálata tárgyában hozott intézkedéseket.

A párisi *Gaulois* című lap tegnapi száma érdekes beszélgetést közöl, melyet egyik munkatársa a püspökkel folytatott.

— Azzal vádolnak, — mondta a püspök, — hogy szabadkőműves vagyok. Nem tudom, milyen alpra fektetik ezt a nevetséges vádat? Azt mondják, hogy láttak, mikor a rue Cadet-beli szabadkőműves templomba léptem. Ebben az utcában lakik ugyanis fényképészem, akihez hébe-hóba elszoktam látogatni. Ki is van téve a kirakatában a fotográfiám. Talán ezt magyarázta félre valamelyik gyűlölködő rosszakaróm. Más bizonyítékokat is hoznak fel ellenem, például, hogy püspöki címeremben egy háromszög van; három csillagot is felfedeztek. Eszerint én

három pontos „testvér” vagyok. Pedig a háromszög tulajdonképpen három kereket ábrázol. És ilyen feljelentéseket küldtek ellenem állítólag Rómába is, habár én mit sem tudok ennek a megtörténtéről. Ott nem is gondolnak ilyen mire és erről nemrég a szent atya legközelebbi környezetéből is kaptam bizonyítékokat.

Ugy látszik, Franciaországban még mindig a kiűzött kongregációk uralkodnak, azok a kongregációk, a melyek ilyen eszközökkel akarnak a pápai udvar kegyelmeibe egészen bejutni. A szenzációs eset egész Franciaországban nagy port vert fel és mindenki kíváncsian várja a további fejleményeket.

MULATSÁGOK.

(=) A Névtelen jótékonycélu asztaltársaság holnap, szombaton este *Porczán* Lajos „Magyar király” vendéglőjében zártkörű táncvigalmat rendez.

Fegyverszünet a háborúban.

(Az orosz-japán háború.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 26.

A mai nap jelentősebb összeütközés hírért nem hozta. Ugy látszik, a port-arthuri második csatát rövid fegyverszünet követi, a mely alatt azonban mindkét hadviselő fél lázasan szállítja a csapatokat. S valószínűleg a régóta jövendőlt szárazföldi nagy ütközetre rövidesen sor kerül.

Az angol parlamentben érdekes kijelentések történtek a semlegességre nézve, a melyben Angliát meggyanúsították. Alexejev helytartó pedig új bravurt írt a maga neve alá a világtörténelembe: három elfogott japán tisztet, annak ürügye alatt, hogy azok egy hidat akartak lerombolni, *fölakasztatott*.

Legujabb távirataink ezek:

Anglia semlegessége.

London, február 26. Az angol felsőház ülésén Lord Spencer kérdésére kijelentette Earl of Selborne, hogy attól tart, hogy bizonyos részről igyekeznek Anglia magatartását tévesen feltüntetni annak a kimutatására, hogy az angol hajóhad nem tartja meg szigorú semlegességet. Egy szó sem igaz abból a históriából, a *Nissin* és *Kacsuga* nevű cirkálóhajóknak engedelmet adtak volna arra, hogy a génuai kikötőt angol zászló alatt hagyják el. A génuai angol konzulhoz intézett kérést, hogy engedje meg az angol zászlók alatt való távozást, azonnal *visszautasította*. Az a nyilatkozat sem igaz, hogy az angol admirális két tengerésztisztet rendelt ki, hogy vegyék át a cirkálóhajók vezényletét. A Selborne tagadja, hogy a cirkálóhajókat a Földközi-tengeren angol hadihajók kísérték. Nincs tudomása arról, hogy a cirkálóhajókat látták. Szóval azzal folytatja beszédét, hogy az az állítás, hogy mi akkor, a midőn öt vagy hat torpedóromboló *Malta*-szigeten időt a köteles udvariasságot megsértettük, *sajnálatos félreértésem* alapult. Rövid idővel azelőtt, hogy az orosz-japán viszony válságossá vált, örömmel engedett helyet az admirális az orosz kormány ama kérésének, hogy az orosz torpedórombolókat a malta dokkban javíthassák. Midőn azonban a hajók utban voltak Malta felé, a dolgok állása kritikus volt és mi méltányosnak tartottuk a hajókat vezénylő tisztnek emlékeztetése hozni, hogy a nemzetközi jog alapján a háború kitörésekor az idegen ha-

dihajónak a semleges kikötőt huszonnégy óra alatt el kell hagynia vagy pedig azt a háború tartama alatt vissza kell tartani. Minket az a szándék birt erre, hogy elkerüljünk minden olyan ráfogást, hogy kötelességünket — a figyelmeztetést — elmulasztottuk. Sajnos, *félreértés állott be*, a melynek magyarázatát nem találom és az orosz konzul úgy fogta fel a dolgot, hogy a torpedórombolókat utasították, hogy a kikötőt 24 óra alatt hagyják el, nem pedig, hogy figyelmeztették arra, hogy a háború kitörése esetén kell a kikötőt ilyen határidőn belül elhagyni. Ezt a tényállást közölték az orosz kormányval. Nem tudok olyasmit képzelni, mi távolabb állna hajóhadunktól, mint az idegen hajókkal szemben való barátságatlanság. Az elmúlt évek során 79 esetben tanúsítottunk vendégszeretetet orosz hajókkal szemben. Az, hogy a japánok *Vejh* hajókat használták fel hadi műveleik alapjául, rosszakaratulag elterjesztett *valótlanság*. Eppen abban az időben, a mikor ezt a hírt avval a szándékkal küldték világgá, hogy az orosz közvéleményt Anglia ellen lázítassák, a *Talboth* nevű angol cirkálóhajó *Csemulpo* előtt volt és berendezéseit és vendégszeretetét az ott lefolyt ütközésben *baj* a jutott orosz tengerészeknek szentelte. (Tetszés). Ezért nekünk az orosz kormány *köszönetet mondott*. A volt koreai képviselő tanuskodott arról, hogy milyen jól fogadták az oroszokat francia-, olasz és angol hajókon. A *Talboth* hasonló esetben a japánokért is ugyanazt tette volna, mint az oroszokért, mert a brit hajóhad épp úgy bámulja és magasra tartja az orosz, mint a japán hajóhadat. A flotta célja a semlegességnek kötelezettségét úgy annak szellemében, mint betűje szerint betartani.

Az orosz hadvezérek.

Pétervár, február 26. Miklós cár *Kuro-patkin* tábornoknak a *Nevszki Sándor*-rendgyémántjait adományozta. A kitüntetés kegyteljes kézirat kíséretében történt, a melyben az uralkodó elismerését fejezi ki azért, hogy a tábornok a mandsuországi súlyos fővezéri állást elfogadta. *Fullon* tábornokot, a varsói fő kormányzó szárnysegédét, városi kapitánnyá nevezte ki.

Pétervár, február 26. *Kirnov* dandárnokot a portarturi csapatok parancsnokává nevezték ki.

Pétervár, február 26. *Alexejev* helytartó három elfogott *japán* tisztet, a kik a *singari* hidat föl akarták robbantani, *fölakasztatott*.

Olaszország és Kína.

Tokió, február 26. A Sanghai előtt fekvő *Mandsur* nevű orosz ágyunaszád ügye még nincs elintézve. *Leszar* orosz követ *meg akarja félemlíteni a kínai kormányt*, utalva arra, hogy nagyon csekély a valószínűség, hogy a japánoknak sikere legyen az 500,000 főnyi orosz sereggel szemben. A pekingi udvar még ingadozik. Oroszország nyomást gyakorol Kínára, hogy jelentse ki semlegességét az Oroszországtól már megszállott mandsuriai részt illetően is.

Peking, február 26. A kínai vasutak vezérigazgatójához érkezett hivatalos jelentés azt mondja, hogy a mandsuországi vasut *nagyon szigorúan őrzik*. Mértőföldes közökben kellő helyen 30 kozáktól őrzött magas őrtorony van.

Port-Arthur, február 26. Egy orosz kozák ezred *Lias* mellett *összeütközött egy kínai csapattal*.

Portugália háborúra készül.

Lisszabon, február 26. Az Angliával kötött szövetség arra kényszeríti Portu-

gált, hogy készüljön egy európai háború eshetőségére. Ennek következtében Portugália hozzáfogott hadseregének újraszervezéséhez és új felfegyverzéséhez. Portugália összesen 150.000 főnyi sereget fog fegyver alá hívni és harcászásba helyezni. Azoknak a kikötőknek a megerősítésén, a melyeket Anglia háború esetén fő kikötőkül használhat, lázasan dolgoznak. A Krupp-gyárak képviselői most tanítják a portugál tüzértiszteket az új tábori ágyúval való bánásra. Mihelyt ezek az előzetes intézkedések életbelépnek, Portugália 100.000 főnyi jól kiképzett sereg felett fog rendelkezni, amelyet szükség esetén még ennek felével lehet szaporítani.

Előkészületek az új harcra.

Pétervár, február 26. Az orosz távirati ügynökség jelenti Port-Arthurból mai kelttel: A láthatáron ma japán hajóhadat láttak, mely azonban nem közeledett a kikötő felé. A hullámok üzik a japán hajók roncsait. Az utolsó balsiker a japánokat nyilván elkedvetlenítette.

Tokió, február 26. Itt azt hiszik, hogy a Port-Arthur előtti orosz hajóhad kijávitása jó időt vesz igénybe, s így az orosz flotta nem akadályozhatja meg a japán csapatoknak Koreában való partraszállítását.

London, február 26. Mint a Standard Tokióból értesül, az ez idő szerint Koreában levő orosz csapatok száma nem haladja meg az ezer főt. Az oroszok a japánok elővonulása elől a Jalu folyó felé vonultak vissza.

London, február 26. A japánoknak a Forsit öbölben nagyobb haderőt sikerült partraszállítaniuk, amely Hung-Csang felé előnyomul. Az ottani orosz helyőrség elmenekült.

Pétervár, február 26. A befagyott Baikaltó jegén nagy arányú csapatszállítások folynak.

Szuez, február 26. Ma érkezett ide egy délről jövő orosz torpedó romboló hajó.

Lefricskázott gavallér.

(Botrány egy fővárosi elit-bálon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26.

A múlt szombaton megtartott kereskedelmi bálon, amely évek óta Budapest legelőkelőbb mulatságai közé tartozik, nagy botrány történt. Egy mérnök négyes közben lefricskázta Magyarország egyik legkittünőbb atlétaját, aki azután félrehívta a mérnököt és addig ütötte, míg bele nem fáradt.

A botrány részleteiről, a mint lapunknak táviratozzák, egy ma délben megjelent lap a következőket írja:

A szombati kereskedelmi bálon K. G. atléta, Magyarország egyik legjobb vívója egész este egy szép hipótvárosi asszonynak udvarolt. Az asszony olyan szép volt, hogy minden férfi irigykedve nézett K. G.-re és küönösen három fiatal ember nyomról-nyomra követték őt.

K. G. végre is meguntta ezt a sok tolokodást és meglehetősen hangosan odaszólt a szép asszonynak:

— *Aszfaltbetyárok!*

A párok négyeshez állottak fel és a három fiatal ember közül egyik, egy B. H. nevű újpesti mérnök a párok közt utat csinált magának és megállt K. G. előtt:

— Pardon — mondta udvariasan és két fricskát nyomott a gavallér orrára. S ezzel, mint a ki jól végezte a dolgát, hátravonult a bálterem sarkába.

A mikor ezt tette, nem tudta, hogy a kit lefricskázott, az híres vívó, a ki állítólag eddig nem kevesebb, mint kilencvenkét párbajt vívott a becsületéért. Az atléta bocsánatot kért a hölgytől, hogy ilyen kellemetlen szituációba hozta, visszavezette a helyére, azután elindult, hogy megkeresse a mérnököt, a ki egész nyugodtan ült a buffetben és falatozott, mintha semmi sem történt volna.

K. G. eléje állt, kétszer pofonütötte és öt perc alatt úgy megverte, hogy a mérnök másnap betegjelentett a hivatalában.

Az eset után másnap természetesen összeültek a két fél segédei, hogy megállapítsák a párbaj feltételeit. A dolog azonban nem ment könnyen. K. G. segédei dupla párbajt akartak: kardra, pisztolyra, szurással s ebbe a mérnök megbízottal nem akartak belemenni, míg végre több napi vita után tegnap fejezték be a jegyzőkönyveket. A párbajt egy előkelő belvárosi vívóteremben tartják meg, de az időpontot titokban tartják.

Öngyilkos közjegyző.

(Bonts Gyula dr. csern.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 26.

Nagy föltűnést keltő öngyilkosság híre jutott ma Lippáról Aradra. Az öngyilkosság leverő gyászt jelent Bonts Döme kir. tanácsos, az aradi közjegyzői kamara elnökére, a kinek fia, Bonts Gyula dr. vajdahunyadi kir. közjegyző agyonlőtte magát. Bonts Gyula az utolsó öt éven kívül, a melyet Vajdahunyadon töltött, Aradon élt s az itteni társaságoknak kedvelt, népszerű embere volt. Mindenki jókedvéről, elonszthatatlan kedélyéről ismerte, s annál hihetlenebbül hangzott a hír, a mely az öngyilkosságot jelentette. Az öngyilkosságról a következő tudósítást adjuk:

(Az öngyilkosság.)

Bonts Gyula dr. vajdahunyadi kir. közjegyző, tegnap, csütörtökön a lippai József főherceg szálló egyik szobájában öngyilkosságot követett el.

A közjegyző tegnapelőtt még Aradon volt, édesatyjánál, Bonts Döme kir. közjegyzőnél. Jókedvűnek látszott s Szabó István dr. közjegyző-helyettesével hosszabb ideig beszélgetett különféle magán- és hivatalos ügyekről. Az életútnak semmi nyoma nem volt rajta. Tegnapelőtt délután négy órakor utazott el Aradról az erdélyi vonattal. Ugy látszik már ekkor nem ment haza Vajdahunyadra, hanem Lippán szállt ki, azzal a gondolattal, hogy ott követi el az életől való szabadulást.

Tegnap délelőtt kiment a lippai temetőbe, s ott a Missics-féle kriptában, ahol rokonai vannak eltemetve, föl akarta magát akasztani. Már elő is vette az erre tartogatott cukorspárgát, de észrevette, hogy a temetőőr és több járőkelő figyelik. E miatt elment a temetőből.

Délután Molnár Gyula vaskereskedésében egy revolvert vett. A szállóbeli szobájába ment s ott leveleket írt. Hét óra után a szálló személynöke lövést hallott a szobájából. Berohantak s Bonts Gyula akkor vérében feküdt s utolsó perceit élte. A revolverrel, amely mellette feküdt, hasba lötte magát. A gyógyrögtöni halált okozott.

Hat levelet találtak az asztalán. Az egyiket a községi előjárósághoz írta. Ennek körülbelül ez a szövege:

Dr. Bonts Gyula vajdahunyadi kir. közjegyző vagyok. Kérem, értesítsék szüleimet Aradon; — itt temessenek el.

A többi levelek közül az egyiket szüleinek, a másikat nővérének. Demian Aurél dr. aradi orvos nejeinek, a harmadikat irodavezetőjének, a negyediket egy vajdahunyadi kereskedőnek, s az ötödiket háztartása vezetőjének írta.

A szüleinek írott levélben azt mondja: bocsássanak meg neki, hogy öreg napjakra ilyen szomorúságot okoz nekik, de ennek így kellett lenni.

A lippai előjáróság, amelynek kiküldöttel a színhelyen megjelentek, még csütörtök este táviratozott Bonts Döme aradi kir. közjegyzőnek, aki azonban nem volt otthon, s helyette az öngyilkos sógora, Demian dr. vette át a táviratot. Bontsék éppen a színházban voltak s Demian dr. csak ma reggel tudatta velük a fiuk öngyilkosságáról szóló szomorú hírt.

Ma délelőtt erről a vajdahunyadi kir. járásbíró is értesítette Bonts Dömét, mint a közjegyzői kamara elnökét a következő táviratban:

Közjegyzői kamara

Arad.

Értesitem, hogy dr. Bonts Gyula helybeli közjegyző tegnap Lippán öngyilkos lett és meghalt.

Vajdahunyadi kir. járásbíró.

Ma reggel Demian dr. egy aradi temetkezési intézet megbízottjával Lippára ment, hogy a temetés felől intézkedjék. A holttestet még abban a szobában volt, a hol az öngyilkosság történt. Délután érkezett meg Aradról a koporsó, a melybe a holttestet elhelyezték és fölvatalták.

Demian Aurél dr. távirati kérelmet intézett Kabdebó Gergely Temesmegye alispánjához az iránt, hogy a holttestet Aradra szállíthassák. Ma délutánig a hullaszállítási engedély nem érkezett meg, s ezért ezt valószínűleg a holnap délutáni vagy esti vonattal fogják Aradra hozni. Az állomásról a koporsót a felső temető halottas házába viszik s onnan valószínűleg vasárnap délután temetik el.

Az öngyilkosság híre Lippán nagy izgatottságot keltett. Beszélik, hogy tegnap délelőtt egy lippai kereskedőnél spárgát kért. A kereskedő mutatott neki, de ő ezt felelte:

— Ez nem elég erős; adjon cukorspárgát, de a legvastagabból.

A kereskedő adott neki; ő azt magával vitte, úgy ment ki a temetőbe, a hol azonban öngyilkos tervét nem tudta végrehajtani.

(Bonts élete.)

Bonts Gyula dr. amíg itt volt, egyike volt Arad legismertebb emberének.

Negyvenhárom esztendő volt. Az ügyvédi pályára készült, s megszerezvén az ügyvédi diplomát, Aradon irodát nyitott. Azonban az ügyvédi praxis nem volt kedvére, s úgy látszik nem is volt nagyon jövedelmező, mert Bonts föl hagyott azzal s azontul apja közjegyzői irodájában dolgozott.

Hat év előtt a megüresedett dévai kir. közjegyzőséget ketté osztották. A kibasított résznek, Vajdahunyad székhelyével külön közjegyzőséget létesített az igazságügyminiszter s arra pályázatot hirdetett. A közjegyzőséget Bonts Gyula dr. nyerte el, a ki most öt éve, 1899. februáriusában foglalta el azt.

Vajdahunyadon hamrosan megkedvelték. Tagja lett Hunyad megye törvényhatóságának s élénken érdeklődött a közélet mozgalmairól. Néhány év előtt e lap egy munkatársának fölemlítette azt a tervét, hogy a vajdahunyadi várat restaurálják és hogy ez ügynek Ferenc Ferdinánd trónörökös érdeklődését és támogatását nyerjék ki, a kite célból egyszer meg is invitálnának. A vajdahunyadi társaskörökben volt is szó arról, de az eszme megvalósul-

tása előtt sokkal nagyobb akadályok voltak, hogy sem annak megvalósításához lehetett volna fogni. Legutóbb pedig része volt azokban a mozgalmakban, a melyek Hunyad megyében a *Mora* Lászlónak főispánná történt kinevezése folytán az alispáni szék betöltése körül megindultak.

Családi élete nem volt boldog. Körülbelül tizenkét-tizenégy éve nőül vette egy tekintélyes arad megyei román család leányát, *Tamasdán* Lukráciát, s házasságukból egy leánygyermek született. Azonban a házasság nem tudták egymást megérteni, s két-három évi házasság után *elváltak*. A gyermek az anyjánál maradt, a ki azután férjhez ment *Herbay* aradi román biztosítási főtisztviselőhöz.

Ezután agglégényi életet él. Nem volt korhely, de a társaságokban szívesen fordult meg. Érdekes, hogy román származásu létére ritkán volt az exkluzív román társaságok között, hanem mindig *magyarokkal* volt, úgy, hogy az embernek eszébe se jutott a román volta.

(Az ok.)

Öngyilkosságának oka felől többféle emlegetnek. Azt tartják, hogy súlyos *anyagi zavarok* okozták szomorú sorsát. Azt beszélik, hogy egyes *aradi pénzintézetekben* lennének nagyobb összegű váltói, a melyek kellemetlen helyzetbe hozhatták volna, s ezeket akarta kikerülni az öngyilkossággal. Az is titok, hogy miért választotta ép *Lippát* az öngyilkosság elkövetésére. A leveleiben mindezekre a kérdésekre nincs egyéb fölvilágosítás, mint hogy: „*ennek így kellett lennie.*”

Az öngyilkosság okára nézve *Dévárdól* a következőket táviratozzák:

Bonts Gyula dr. nagyobb összegű váltókat hamisított *anyja* és *nővére* nevére, a melyek miatt *bünvádi feljelentést* tettek ellene. Hunyad megyének csaknem összes pénzintézetei érdekelve vannak. A vármegyében levő összes váltótartozás *40,000 korona*, de *Bonts*nak az ország más pénzintézeteinél is vannak váltói. Most ezekben az intézetekben vizsgálat indult meg, hogy a váltóalíráások közül melyek a valódiak. *Bonts* *Vajdahunyadon* nagy háztartást folytatott s ez rántotta be az adósságokba.

SPORT.

+ **Aradiak a birkozó bajnokságért.** A Magyar Testgyakorlók Körének vasárnap rendezendő bajnoki birkozóversenyére az aradi athléták közül kettő jelentkezett. Mindketten fel is utaztak már Budapestre, hogy az ut fáradalmait kipihenve, igyekezzenek a babért elnyerni. A versenyen tudvaevőleg három súlycsoport, a könnyű, közép- és nehézsúlyúak csoportja mérkőzik a „Magyarország birkozó bajnoka az 1904. évre” címért. Az egyes súlycsoportok győztesei, akik bajnoki címet nyernek, újra küzdelemre állanak *Brüll Alfréd* vándordíjára. A Testgyakorlók alelnöke által felajánlott hatalmas vándordíj remek kivitelű; művész szempontról is nagyértékű, színezüst szobor, mely *Lányi* szobrász jeles munkája. A bajnoki birkozó versenyre beérkezett összes nevezések a következők: *Láng Oszkár*, *Odry Zoltán* (*Aradi Athletikai Club*); *Holl Lajos*, *Hosszúfalusy Nándor*, *Nagy Tivadar* (*Miskolci Athletikai Club*); *Vörös György*, *Mike Gyula* (*Hungária Sport Club*); *Zakariás Jenő* (*Magyaróvári gazd. ak. ath. kl.*); *Gátfalvy Kálmán*, *Gidró Dávid* (*Törekvés Sport Club*); *Hosenbügler Ferenc* (*Budapesti Ath. Cl.*); *Kovács Manó* (*Kolozsvári Athl. Club*); *Weisz Richárd*, *Patak Hugó*, *Nagy Ferenc*, *Fleischer Imre* (*Magyar Testgyakorlók Köre*); *Graefl Károly*, *Bányai Béla* (*Magyar Athl. Club*); *Coray Arthur*, *Hatzinger Sándor* (*Budapesti Tornacub*); *Erődy Béla* (*Posta- és Táviráda S. E.*); *Radó Arthur* (*Budapesti Egyetemi A. Club*).

A tanácsos ur szerelme.

(Meggzöktetett ur kisasszony.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, február 26.

Bártfa város egyik tanácsnoka, *Arányi Dezső*, két év előtt rendezője volt az *aradi* színháznak. Ugy történt a dolog, hogy *Arányi* fiatalabb korában színészkedett és ezen a téren elég szép sikerei voltak. Beajánlkozott tehát *Zilahy Gyulához* a régi ismeretség révén és *Zilahy* a már öszülő fűrtű *Arányi Dezsőt* drámai rendezőnek és gazdának szerződtette.

Arányi tehát bucsút mondott *Bártfának* és *Aradra* jött. Feleségét és nagy gyermekeit azonban fenn hagyta a felvidéki városban. Hogy miért, azt már ő tudja. Annyi bizonyos, hogy a *Városi kávéház* színész-asztalánál minden alkalommal meleg szeretettel beszélt övéiről s nem mult el nap, a melyiken némi meghatottsággal elő ne vette s az asztalársaságnak meleg szeretettel ne mutogatta volna a családi fotográfiát.

Hamarosan kiderült azonban, hogy *Arányi* a rendezéshez nem sokat ér. Tehát mint gazda akarta magát hasznossá tenni. Ezen a téren sem tudott felmutatni sikert, noha nagy ambícióval s még nagyobb görögtüzzel látott munkához. Mellesleg színházi lapot szerkesztett, ez sem vált be. *Zilahy* igazgató tehát felbontotta vele a szerződést és *Arányi Dezső* *Aradról* visszavitorlázott *Bártfára*, a hol újból elfoglalta a városnál tanácsnoki helyét.

E rövid odyssea óta mit sem hallottunk a sneidig, bőbeszédű tanácsosról, illetve kapitányról, a hogy *Aradon* a bizalmasai címezték. Ma azonban meglehetősen pikáns, meglehetősen romantikus történet hirtelen érkezik föléle, a mit a tudósítások így mondanak el:

Zajos közgyűlése volt tegnap *Bártfa* városának. A tanácskozó-teremben, a hol rendszerint komoly ügyekkel foglalkoznak, egy kis szerelmi regény került szőnyegre és nagy háborgást csinált.

A szerelmesek sorsát intéző *Amor* ezuttal nagyon pajkos volt, mert a regény hősei a városi tanács egyik nem éppen ifju tagját választotta ki. A tanácsos ur, akinek *Arányi Dezső* a neve, ifjabb korában színész volt s elhagyott pályájáról magával hozta a városatyai méltóságba a romantikát, a mely sokáig pihent, de most fölébredt szívében. A tanácsos ur baleszeretett egy ur leányba, akinek szintén művészi hajlamai vannak. Pompásan zongorázik s játékaival teljesen meghódította a tanácsost, a kit a szerelem oly ékesszólvá tett, hogy ő is meg tudta hódítani a leány szívét.

Eddig a regény első fejezete. A második fejezet legfőbb eseménye, hogy a szerelmesek rájöttek arra, hogy annak rendje és módja szerint nem lehetnek egymáséi, tehát meg kell szökniök. Elhatározták, hogy kimennek *Amerikába* és ott hangversenyt fognak rendezni, egy pillanatra sem gondolva azzal, hogy ott művészet dolgában a bárifaiaknál pretenziósabbak a halandók. És az éj homályában előáll egy fogat. Afféle eperjes-bártfai, nem sokkal lassabb, mint ugyane distancia vicinálisa. *Arányi* felugrik a kocsiba és galánsan segíti be barátját. Szerelme hangulatban érnek *Eperjesre*, a mi valóban már közelebb van *New-Yorkhoz*, mint *Bártfa*. Feltávo természetesen, hogy ezt az utirányt választották.

Amde, mire a romantika *Eperjesig* ér, a szökevényeket keresni kezdik. Elfogták-e, nem-e a szerelmes művészpárt, azt nem telegrafálja meg *bártfai* tudósítónk. Ellenben: *Bártfa* város tegnapi közgyűlésén, mely a szöktetés hatása alatt kétségbeejtően izgatott volt, szólásra je-

lentkezett *Korányi Antal* prépost és súlyos interpelláció alakjában adott kifejezést a megbotránkozásának az *Arányi* affér fölött. A közgyűlés helyeselt és elhatározta, hogy fegyelmi vizsgálatot indít a regényes hajlamu tanácsos ellen.

Eddig leányszöktetést elintézték házasságtól kezdve a pofonig le és fel mindenféle módon, de fegyelmi vizsgálatral... Különösen, ha valaki olyan kivételes helyzetben van, mint *Arányi*, a ki ezen az üzleten valóban nem vesztett semmit. Még tanácsosi fizetését sem, a mióta ebben a mi hálátlan világunkban a tanácsost csak tisztelettel és, úgy látszik, közben szerelemmel honorálják.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: A vándorlegény, operette. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: Józsi, bohózat. Este: A vándorlegény, operette. (Páratlan bérlet.)

* **Szendrey Mihály**, a pozsonyi színház igazgatója ma elutazott *Aradról*. *Szendrey* néhány napos itt időzése alatt azt a meggyőződést szerezte, hogy ez időszert a közönség, s a mérvadó körök hangulata teljesen *Zilahy* mellett van és hogy legszívesebben *Zilahy* Gyulát látnák továbbra is az *Aradi Nemzeti Színház* élén. Ennek határa alatt *Szendrey* azt a kijelentést tette, hogy ily körülmények között csak akkor reflektálna az *aradi* színházra, ha *Zilahy* föntartaná azt az álláspontját, hogy az *aradi* színház további bérletére pályázni nem fog. Valószínű azonban, hogy a közönségnek ép a legutóbbi napokban kifejezésre jutott elismerése ezen az állásponton változtatni fog.

* A műkedvelők templomi énekára szombaton, február 27 én este 8 órakor a *Weitzer János-utcai* polgári fiúiskola rajztermében énekpróbát tart.

Ei Afrikába!

(Radnaiak és solymosiak a vademberek ellen.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, február 26.

A *radnai* szolgabíróság a mai napon érdekes jelentést tett az alispánnak, amely mosolyra indító módon tesz tanúságot arról, hogy a népet milyen könnyű felülteni.

Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy *Radna* és *Solymos* községek lakói közül mintegy negyvenen ki akartak vonulni *Afrikába*, hogy ott az emberevők ellen három hónapig harcoljanak. Ezek, úgy látszik, föltöbb gyűlölik azokat, akik embertársaik husát gasztronómiai uton értékesítik és így rászántak három hónapot, (se többet, se kevesebbet) az emberevők kipusztítására. A veszélybe jutott népfaj érdekében a *radnai* fősolgabíróság idejekorán megneszelte a dolgot és az óvintézkedések megtétele iránt jelentést tett az alispánnak.

Rodina János lippai lakos ugyanis úgy *Radnán*, mint *Solymoson* összegyűjtötte a parasztokat, és felszólította őket, hogy vonuljanak ki *Afrikába* az emberevők ellen harcolni. Az egész háború, — jelentette ki *Rodina*, — összevissza három hónapig fog tartani, és ezért a rövid időért minden jelentkezőnek *hátezer korona* üti a markát. Hogy azonban az illetők *Afrikába* utazzanak, utlevélre lesz szükségük, a mit a bárkinék is szívesen megszerez — *negyven fillérért*.

A *radnaiak* és *solymosiak* harciasabb polgárai közül mintegy negyvenen jelentkeztek, azzal a kikötéssel, hogy bárminők legyenek is a politikai viszonyok *Afrikában*, három hónap-

nál tovább nem tartják vissza őket. — Rodina ezt készséggel ki is jelentette és azonnal beszédre a jelentkezőktől a negyven fillérek. Az utlevelek mielőbb való megszerzését kilátásba helyezve, épen távozni akart Radláról a jeles férfi, mikor a főszolgabíró, akinek ez a különös mozgósítási hír a fülébe jutott, rajtaütött. Természetesen azonnal csendőri nyomozás alá vétette Rodinát, és büntető feljelentést tett ellene a járásbírósnál.

A vademberek ádáz ellensége tehát dutyiba fog kerülni, mivel a civilizációt át akarta palántálni Radnáról és Solymosról a legsötétebb Afrikába, és mert e célra negyven fillért vasalt be az ottani szabadsapatok embereitől. És még azt mondják, hogy nincsen rut hátalanság...

HIREK.

— Oszkár svéd király Bécsben. A Bécsben időző svéd király, amint nekünk telegrafálják, ma megtekintette a Reichsrathot, a képviselőház, az uraknéza és az osztrák delegáció elnökeinek vezetése mellett. A király saját hangjával próbálta ki a termék akusztikáját, és konstata, hogy az nem valami jó.

— Jobb is különben, — mondta mosolyogva — ha nem hallatszik meg minden szó, amit itt beszélnek!

A királyt, aki tiszteletbeli előke a nemzetközi sajtószövetségnek, érdekelte az is, hogy hol ülnek az újságírók. Mikor megtudta, hogy a Reichsrathban az újságíróknak fenn a karzaton a helyük, fejét csóválta. Vetter, az osztrák uraknéza elnöke mentegetőzve mondta arra, hogy az újságírók azért nem kaphattak jobb helyet, mert a terem szűk viszonyai nem engedték meg. A király egy órai időzés után hagyta el a Reichsrath épületét, szerencsés ülészetet kívánva az előköknek. — Délután egy órakor Oszkár király a svéd követségen ebédet adott, amelyen a királyi kíséretén kívül részt vettek a külügyminiszter, a miniszterelnökök, és Szögyény Marich László berlini magyar-osztrák nagykövet. Az ebéd végeztével a Szent István-templomot tekintette meg az uralkodó, s utána az Augarten-palotában családi dínert volt. A délelőtti során Oszkár király az udvari muzeumot és könyvtárat tekintette meg.

— Közös minisztertanács. Bécsből táviratozzák: Vasárnap délelőtt Bécsben a külügyminiszteriumban közös miniszteri tanácskozás lesz, a melyen részt vesznek: Goluchovszky közös külügyminiszter, Tisza és Körber miniszterelnökök, a magyar- és osztrák földmívelési, kereskedelmi és pénzügyminiszterek. Az értekezlet a külföldi kereskedelmi szerződés ügyével, elsőben pedig a Németországgal kötendő szerződéssel foglalkozik. Ez értekezleten részt vesz Szögyény Marich László berlini osztrák-magyar nagykövet, a ki ma érkezett Bécsbe. Tisza István gróf miniszterelnök a nemzetközi kereskedelmi szerződések megkötésénél való közreműködés céljából még a delegáció zárulása után is Bécsben marad. A magyar miniszterek vasárnap már valószínűleg mindnyájan Budapesten lesznek. A közös miniszteri értekezlet után közös vámkonferencia lesz, s arra a miniszterek a magyar szakelődökkel együtt március első napjaiban újra Bécsbe mennek.

— A Hadik-huszárok bucsuja. Tudvalevő, hogy az aradi cs. és kir. 8. huszárezred április első napjaiban távozik Aradról új állomási helyére, a Galiciában fekvő Grodek városba. A Hadik-huszárok tisztikara a helyőrségtől nagy-

szabású társasvacsorával fog elbucuzni, amelyre a helyőrség összes tisztjei családtagjaikkal együtt hivataiosak lesznek.

— Nemzetiségi jelölt a nagylaki kerületben. A nagylaki mandátumra, a mint értesülünk, az aktivitás programján álió román nemzetiségi is állítanak jelöltet. Hogy ki lesz a román nemzetiségi jelölt, még bizonytalan. A románok jelölése ügyében Vlád Aurél dr., a román nemzetiségi képviselő vasárnap Nagylakra érkezik.

— A mozgósítás előkészületei. A M. E. jelentő: Halmos János Budapest polgármestere ma sürgős rendeletet intézett a főváros tiz előjáróságához, amelyben közölte velük, hogy Faller tanácsos, a katonai ügyosztály vezetője előterjesztésére kiszemelte azokat a tisztviselőket, akik mozgósítás esetén a katonai ügyosztálynak éjjel-nappal a rendelkezésükre álljanak. A polgármester ideiglenesen kirendelt száz hivatalnokot és negyven szolgát, akiket a katonai ügyosztályban a mozgósítás esetére már most begyakorolnak a teendőikben.

— Társas vacsora a mérnök-egyletben. A mint már említettünk az aradi mérnök és építész egylet ma szombatn rendzi társasvacsoráját a Központi szálló nagytermében. Az előjelek után ítélve ez egyike lesz a mérnökök legsikerültebb mulatságainak, hol a fésztelen jókedv, az igazi kedélyesség csak öregbiteni fogja a mérnöki mulatságok jó hírét. A vacsora esti nyolc órakor veszi kezdetét.

— Vulkanikus kitörések Magyarországon. Győrből táviratozzák: Győrszentmártonban a vasut mellett földalatti moraj kíséretében vulkánus kitörések voltak. Egy negyed holdnyi terület gipsztörméllel van borítva. Szontagh geologus e jelenséget iszap-erupciónak mondja. A környéken a dolog nagy izgatottságot keltett. Liptószentmiklósról hasonló tünetnyerről ad hirt egy távirat.

— Halálozások. Mották Nándor, az aradi cs. és kir. élelmészeti raktár főnöke hirtelen meghalt. Régebb idő óta betegeskedett; tegnapelőtt este a városban szívszélhűdés érte; a csapatkórházba vitték, ahol rövid szenvedés után meghalt. Szombat délután három órakor temetik el.

Blahó Mihály aradi csendőr tegnap délután tüdővészben, hosszas betegség után, meghalt. Ma délután, katonai díszrel temették el.

— A solymosi körjegyző özvegyének nyugdíjigénye. Özv. Lovich Dzsóné, volt solymosi aradmegyei körjegyző özvegye nyugdíj iránti kérelmét a közigazgatási bíróság a következő okokból elutasította:

Panaszoló férje, mielőtt solymosi körjegyző 1894. évi november 17-től 1902. évi június 4-én bekövetkezett haláláig szolgált. Szolgálati ideje tehát a községi és körjegyzők nyugdíjazásáról szóló szabályrendelet 19. szakasza által megkívánt tiz évet nem érte el. Panaszoló azon kérelme, hogy férjének a helyettes jegyzői minőségben 1891. július 20-ától 1894. február 8-áig eltöltött szolgálati ideje nyugdíjigénybe beszámíttassék, figyelembe nem vehető, mert a nyugdíjszabályrendelet, hivatkozott szakasza szerint a szolgálatnak szakadatlannak kell lennie. A millenáris évnél kétszeres beszámítása sen foglalat helyet, mer Aradvármegyének tárgybán hozott határozatától az 1903. évi 37603. számú belügyminiszteri rendelettel a jóváhagyás megtagadtatott.

— Szederhádi földek viz alatt. Az aradi polgári takarékpénztár által parcellázott és eladott szederhádi földterületek tulajdonosai ma deputációba mentek a pécsi főszolgabíróhoz és a szárazéri ármentesítő társulat ellen néhéz panaszokat emeltek. Ezek a szederhádi földek ugyanis ármentesítve vannak, de ezt a

társulat oly módon végezte, hogy több száz holdnyi terület állandóan víz alatt fekszik. A földk birtokosai nagyrészt szegény emberek, akik az adóval való túltelhetőségük dacára is hozzájárultak az ármentesítés költségeihez, és most nem tudják drága pénzen szerzett földjeiknek hasznát venni. Mindennek az az oka, hogy az ármentesítő társulat már évek óta nem tisztogatta a levezető csatornákat, s így a víznek nem lévén szabad folyása, kiömlött. Schenk Ferenc főszolgabíró holnap fog a helyszínére kiszállani.

— Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Venter György ügyvéd: Vízjárás szakmájával az ügyvédek lajstromába felvette.

— Szenzációs végrendelet képezi közbeszéd tárgyát néhány nap óta Bácsalmegyében és Nagyváradon. A végrendeletet Bácsalmegyében egyik gazdag földbirtokosa hagyta hátra, a ki élete javakorában hirtelenlun hunyt el pár hét előtt. A végrendelet 1896-ban kelet, a mikor még nem volt az illetőnek gyermeke és nincs is abban gondoskodás azóta született két kicsi gyermekéről. A végrendelet szerint a földes ur vagyonát, mely egy millió koronára tehető, a Magyar Tudományok Akadémiájának hagyományozta, feleségének pedig csak 240 forintot évi járadékot. A gyermekének természetesen a törvény biztosítja a vagyon felét, de a végrendeletet egyszóként is megfogják támadni az örökösök.

— Aljegyző és irnok választás. Székelyváron február 24-én választás volt az aljegyzői és irnoki állás választás újjan való betöltésére. A választást Éles Elemér kisjeudi főszolgabíró vezette. Az aljegyzői állásra mind a 8 pályázót jelölték, kik közül Ottóka Tólor mondorosi tanító, az aljegyző választották meg nagy szótöbbséggel. A magyar jelöltek alig kaptak egy-két szavazatot. Első irnokká Mikovits Mihályt, második irnokká Szegedi Kálmán eddigi irnokokat választották meg. A választás a legnagyobb rendezésben folyt le.

— Monte-Carlo áldozata. Nizzából írják, hogy a Ventimilia felé tartó gyorsvonaton egyik első osztályú fülkében halálra találtak egy elegánsan öltözött embert, aki revolveréből két golyót röpített a fejébe. Nála levő okmányából konstataáltak, hogy az utas Fontenay gróf, francia állampolgár, aki az utóbbi napokban Monte-Carloban óriási nagy kártyaveszteséget szenvedett. Tönkrajutását nem akarta túlélni.

— Az Aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye vasárnap 1904. évi február hó 28-án délután 6 órakor a Waitzer János-utcai polgári iskolában nyilvános szócsozattal és szakelőadás tart. 1. Szavata; előadja Friedmann Miksa. 2. Szakelőadás: A világ legelővezetése építésművel. Veleit képekkel tartja Lejtényi Sándor tanár; a képeket vetíti Matyasik Márton tanár. A belépés díjtalan. Az előadás kivételesen öt órakor kezdődik. Ezen előadásra Aradváros hazafias iparoságát és munkasait ezenel meghívja a Munkásképző Intézmény Elnöksége.

— Verakedés egy kocsmában. Tegnap éjjel egyik rászorosi kocsmában nagy verakedés volt, miközben Róth Károl Kisszentmiklósi lakost egyik veresedő napzámú egy tagiadarral orrbavágta. Róthot ajucan vitték haza. Sérülése nem veszélyes.

— London bűnkronikájából. Londonból írják, hogy a napokban egy, a Stannstreet szomszédságában lakó hölgy, aki igen erős és szorokot norl, épen keresztül ment ezen az utcán. A dolog délután öt óra tájt történt. Egyszerre egy idegen férfi szólította meg, tudomására adván, hogy férjét baleset érte, és most odanaza ápolják. Egyően ajánlott, hogy bérkocsiján haza viszi a hölgyet. Ez azonban nem ment a mesnek, és rendőrt hívott, akinek előadta az esetet, és kérte, hogy szabadítsa meg a tolatkodótól. E pillanatban egy betegapító nő ruhába öltözött nő lépett elő, aki megerősítette a férfi híradását, és a protestáló hölgy náta mögött a rendőreket jelekkel tudomására adta, hogy a hölgy örült. A rendőr mar-már meg is tette az előkészületeket, hogy segítsen a fér-

finék a hölgyet egy bérkocsiba helyezni, midőn ennek az a jó gondolata jött, hogy egy közelfekvő ismerős üzletben igazolja magát. Itt tényleg a legnagyobb udvariassággal üdvözölék a hölgyet. Midőn a rendőr látta, hogy hiszékenysége miatt majdnem büntetésre lett a két gonosztevőnek, el akarta őket fogni. Akkorra azonban mindkettő nyomtalanul eltűnt.

— **A menyasszonyi ajándék.** Budapesti tudósítónk írja az alábbi érdekes dolgot: K. Lajos budapesti pénzügyi tisztviselő egy házasságközvetítő útján megismerkedett R. Robert állami hivatalnok csinos Anna nevű 18 éves leányával, akit két héttel később el is jegyezt. Az apa 8000 korona hozományt ígért leányával, közvetlen az esküvő előtt azonban a vőlegény megudta, hogy R. Robertnek egy fillérenyi vagyona nincs, sőt annyira el van adósodva, hogy a fizetése két évre előre le van foglalva. Erre aztán egy udvarias levélben tudtára adta a leánynak, hogy bármennyire óhajtott is volna vele házasságot kötni, kénytelen a kérést lemondani, mert az anyagi viszonyok nem engedik meg, hogy nőüljön A. levet, a melyre nem kapott választ, egy másik követte, amelyben a most már ex-vőlegény tisztelettel kéri, hogy az eljegyzés alkalmából a leánynak ajándékozott 400 korona értékű briliánsgyűrűt küldjék vissza, különben... Ezt a második levelet sem méltatták válasza és lekövetkezett a „különben“, tudniillik K. Lajos a 400 korona értékű ékszert per útján követelte vissza R.-étől. Az apa azzal állott elő, hogy ő nem oka a házasságtörés, való visszalépésnek, mert habár ő maga tényleg teljesen vagyontalan ember, a leány az egyik elhunyt nagynénje után örökölte a 8000 koronát, amit a házasság napján rendelkezésére bocsátott volna a férjnek, minthogy azonban ez bizalmatlan volt és kifejezést is adott nemcsak annak, hanem annak is, hogy a fősúlyt a hozományra fekteti, az első levél után a leány a leghatározottabban kijelentette, hogy többé hallani sem akar K. Lajosról. Megjegyezte végül, hogy a gyűrűt visszaadná, azonban az elveszett, neki nincs pénze az értékét megtéríteni, leányának hozományához pedig az elhalt nagynéni végrendeletében nem nyúlhat. K. Lajos e nyilatkozat után kérte a bíróságot, rendelje el a bizonyítást, hogy az alperesnek csakugyan volt egy ilyen vagyonos nagynénje, a ki neki 8000 koronát hagyományozott, mert az ő értesülése szerint ez az állítás nem felel meg a valóságnak. A bíróság nem rendelte el a bizonyítást, hanem az ex-vőlegényt az előzmények után feltétlenül elutasította keresetével, mert az kétségtelen a bíróság szerint, hogy a házasság létre nem jött nem a nő hibájából következett be.

— **Szöngázmergezés.** Nagy szerencsétlenség színhelye a szepesmegyei Kissóc község. Február hó 19-én hat alföldi munkás érkezett a faluba, ahol *Liska* Mátyás odaváló gazdánál kaptak éjjeli szállást. Az utifáradalmaitól a yoncsigázott emberek a vacsora elköltése után a nekik szánt szobába vonultak, hogy álmra hajtsák fejüket. Mielőtt azonban pihenőre tértek volna, alaposan befűtöttek a kályhában, hogy a nekik szokatlan hideg ellen védekezzenek és megdermedt tagjaikat fölmelegítsék. Az egyszerű emberek meg gondolatlansága óriási szerencsétlenségnek vált okozójává. Az egész melegség megmentése miatt betörték a kályha csövét, aminek következtében a szobában szöngáz fejlődött és eszméletét vesztve mind a hat munkásnak. Mikor reggel semmiféle életjelet nem adtak magukról, a házigazda benyitott a szobába, melyben kétségbeesztő látvány tárult eléje. Az emberek ott feküdtek előtte tehetetlenül, eszméletlenül állapotban. Háromat sikerült életre kelteni, kettőtől azonban a szöngáz mérgezés halált okozott. A hatodik életben maradásához is kevés a remény, mert ez ideig még nem lehetett életre kelteni.

— **A herceg szerelmes.** A királyiak az utóbbi időben nagyon sokat beszélgetnek magukról s minél több szó esik róluk, annál inkább bizonyos, hogy ők is csak olyan emberek mint más. Legalább a mi a szívüket illeti, e részben nincsen kétség. Futólagos szemle Európa fölött azt mutatja, hogy mindenütt van egy két herceg, aki szerelmes, még pedig háttartalanul szerelmes. Ennek a kis históriának, amelyet Párisból írnak, szintén a szerelmes herceg a hőse. A herceg papája valamelyik német provincia trónján ül s feltékenyen őrzí a nemzetsége hagyományait, nem csoda tehát, ha főötte izgatottá lett, a mikor megtudta, hogy fia s utódja nem a góthai almanach családja egyikében helyezte el a lángoló szívét.

Az ifju herceg még csak 24 éves, de máris egész kaland van mögötte. Nemrég egy vándor színésztársaság vendégszerepelt a herceg székhelyén s a színésztroppban egy ragyogó szemű lányka lángra lobbantotta az ifju herceg szívét. A városban hamar megtudták az esetet s a fenséges papa parancsára a truppenak fel kellett szednie a sátorfáját s visszatérnie Párisba. Azonban a szerelmet nem lehet véka alá rejtetni s pár hét előtt a herceg — utána szökött az ideáljának. Nagy volt a megdöbbenés a kis udvarban s bármint magyarázták is a herceg elutazását, a nép keresztül látott a hivatalos magyarázatokon. Száguulva ment a staféta a herceg után Párisba és gróf U. D. szárnysegéd meg is találta a szerelmes ifjut a párisi Olympia mulató egyik páholyában. Hosszu rábeszélésre sikerült is visszahoznia őt a papához, hanem a kaland nyomot hagyott és most egész Németországban erről a szerelmes hercegről beszél a pletyka. A párisi színésznő neve: *millie Susanne de la Croix*.

— **Villanyos bűntény.** A modern banditának ezernyi olyan eszköz áll rendelkezésére, amelyet a tudomány az emberiség javára alkotott, de amelyeket a bűntények társalmában alkalmaznak nagy sikerrel. A londoni Bedford Place egyik elegáns magánpalotájában a ház urát, sir *William Huntley* földbirtokost halva találták egy reggel. — A halántékán egy kis fekete folt jelezte, hogy mi módon követték el ellene a gyilkos merénylet. A folt villamos áram égési nyoma volt. Az eset rendkívül rejtélyes volt, mert a villany nincs is bevezetve a házba s nem lehetett elképzelni, hogy mi módon alkalmazta a gyilkos ezt az újfajta gyilkoló szerszámot. A vizsgálat első gyanuja a cselédség ellen irányult s nemsokára ki is derítették, hogy a földbirtokos inasa nyújtott segítséget a merénylőnek, aki éj idején álmában követte el a villanyosgyilkosságot oly módon, hogy az utca villamoskábeléhez csatlótt vezetékot behozta az alvó ágyáig. A villamossággal elkövetett merényleteknek egész iskolája van már s különösen Amerikában üzik ezt a módot a banditák. Nagy feltűnést keltett annak idején egy eset, amelyben a telefon-vezetékot alkalmazta egy ismeretlen gyilkos a terve kiviteléhez. *Coach* kereskedő volt az áldozat, akit üzletemeinek telefonjához hívtak. A kereskedő gyanútlanul felelt a felhívó kérdésére, hogy igen, ő személyesen van a telefontól s a következő pillanatban holtan esett össze. Chicagóban fordult elő december havában; akkor is a telefont alkalmazta az ismeretlen merénylő pokoli tervéhez.

— **A Máv altisztikör 1904. február 13 án tartott bálján felülfizettek:** Vasárhelyi Béla, végvári Neuman Testvérek 20—20 kor., dr. Csak Alajos Církjék, Chirce Vilmos, Farkas Ernő, Korbuly József, id. Neuman Adolf (Bécs), Prokopecz Vencel, Stankovics Miklós, Schreiber Lajos, Vas Gusztáv, vonatkísérők segélyző egylete Budapest 10—10 kor., Gyulán i R. zsó, dr. Valkányi Rezső 6—6 kor., Ranschburg Soma (Bpest) 8 kor., Bakos Pál, Fényes Kálmán, Kliegli Rezső, Szahmáry János, Sziklay Arthur Tenner Lajos 5—5 kor., Kovách Imre 4 kor., Popper Károly, Schmidt Gyula, Volgemuth Sándor 3—3 kor., br. Bedeusz Károly, Csizsér Ferenc, Gulácsi János, Kolumbán Pál, Kerpel Izsó, Koch József, Laboda Ferenc, Nádler Lajos, Schmidt János, Simon Antal, Scheid Henriette 2—2 kor., Farkas János 1-60 kor., Pogány György 1-60 kor., Kövesdi Gyula 1-50 kor., Marcsi Pál 1-20 kor., Bartus András, Biró Tamás, Bró József, Bokor István, Földes József, Horváth József, Luky József, Kovács Lajos, Pataky János, Petőfi István, Szabó Flórián, Szantay János, Varga Károly, Vigh András, Végh Sándor 1—1 kor., Frank Béla, Rónai József, Vlasics József, N. N. 60 fillér, Engi Pál 50 fillér.

— **Megriadt utasok.** Az éjszaka egy órákor Budapestre érkező keleti express utasai között nagy izgalmat okozott a múlt éjjeli gyellemetlen incidens, ami végzetes szerencsétlenséget is elődezhethetett volna, de a dolog szerencsére nem végződött komolyabb katasztrófával s az utasok mindössze másfél órai késéssel me-

nekültek meg a komolyabb bajtól. *Havelka* Károly, a vonat mozdonyvezetője, már régebben valamely sérülést szenvedett s ez a baja egyszerű-másszor jelentkezni szokott nála s ilyenkor a szerencsétlen ember a nagy fájdalomtól munkaképtelenné válik. A múlt éjszaka is, a mint a mozdonyon állott s igazgatta a kazán különböző csavarjait, egyszerre csak rosszul lett, megtántorodott s képtelen volt helyén maradni. A vonat személyzete roppant megijedt és pár perc múlva a fűtő nyílt pályán megállította a vonatot, míg többen a rosszul lett mozdonyvezetőt vették ápolás alá. A vonat megállása a nyílt pályán az utasok között nagy rémületet keltett. Többen kiugráltak a kocsikból s hirtelen olyan kavardás támadt, hogy a kálauzoknak csak nagynehezen sikerült a megrémült utasokat megnyugtanni. Körülbelül egy fél óráig állott a vonat a nyílt pályán, midőn a mozdonyvezető annyira jobban lett, hogy nagynehezen elindíthatta a vonatot, de a szokottnál sokkal lassabban ment a legközelebbi állomásig. Ott aztán egy másik mozdonyvezető vette át a mozdony vezetését és a vonat csaknem másfél órai késéssel érkezett meg a nyugati pályaudvarra.

— **Rendkívüli cipőforgalom Porter Vilmosnál.** Tulzsfolt raktár miatt, a Porter Vilmos nagy áruházában lévő cipőárak jelentékenyen leszállított árak mellett adatnak el, ez idő szerint. Ugy gyermek, mint férfi és női áru felűnő nagy választékban van képviselve s számos tavaszi újdonságot is találunk ott. A közönség saját érdekét követi, ha most ezen vásárlásait megteszi, mivel igazán jelentékeny megtakarításokat tesz. Emellett minden vevő a fényképedvezményt is évezi, csupán a díszes papírkeretért kell három koronát megtérítenie. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. Telefon szám 324.

— **Házassági célból ismerkedni legbiztosabban** lehet „Házasulandók Lapja“ útján: ma, mikor a társas érintkezés, ismerkedés annyira meg van nehezítve, legcélszerűbb egy ilyen lap útján ismeretséget szerezni, mely házasulandók között az egész országban és külföldön is elterjedt. Számos házassági ajánlatot terfiaktól, különböző hozományú nőktől tartalmaz. Szama 40 fillérért küldetik az „Országos Általános Pályázati Hírlap“ pal együtt, mely atóbbi tartalmazza az országban megüresedett összes állásokat, pályázatokat. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 18. 326

— **Aki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar, az fedezze meg** szükségletét Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében Budapesten, Rottenbiller-utca 83. A cég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi Ezen árjegyzék az általánosan ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti és virágújdonságoknak egész sorozatát is tartalmazza. 3439

— **Pályázatok, betöltendő állások.** Hézagpótló; áldásos célu vállalat az „Országos Általános Pályázati Hírlap“. Cselédeknek, munkásoknak van Magyarországon közvetítőjük, csak az értelmiségbeli álláskeresőknek nincsen. Ezen hiányt célszerűen, olcsón hozzáférhetően pótolja nevezett lap, mely azonnal hird ad az országban megüresedett összes állásokról, ez alatt minden álláskereső egy helyen központosítva, könnyen áttekinthetően megtalálja megüresedett állásokat, melyekre gyorsan pályázhat, mi által már igen sokan jutottak jó álláshoz. *Szolgálatot tesz az alkalmazást adóknak is, mert minden megüresedett állást ingyen közzé tesz.* Közöltetnek a hivatalos pályázatok, árlejtések, szállítások is. Hetenkint megjelenve, minden számában számos állami, közigazgatási, magántisztviselő, gazdasági, hivataliszolgai, pénzügyőri, kereskedősegédi, könyvelői, üzletvezetői, orvosi stb. állás van. Ingyen melléklete: „Házasulandók Lapja“, melynek segítségével házassági célból könnyen, gyorsan ismerkedni lehet. Szama 40 fillér, mely levélbélyegben küldhető. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 18. Képviselők *fiókiadóhivatalok* vezetésére, minden nagyobb vidéki városban kerestetnek. 321

— **Szoba illatok a legfinomabb minőségekben.** 1 üveg 70 fillér Vojtek és Weisznál Aradon. 44

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Börtönre ítelt ügyvéd. *Nyitra*ról távirat tozzák: A nyitrai ügyesség vádat emelt dr. *Egressy* Sándor nyitrai ügyvéd ellen sikkasztás

ELJEGYZESI és BÁLI

MEGHIVÓK

egyszerű és diszes kivitelben

TÁNCZRENDEK

NÉVJEGYEK

óriási választékban

méltányos áron

kaphatók:

Aradi Nyomda Részvénytársaság

könyvnyomdájában

Aradon, József főherceg-ut 22. szám.

Telefon 151.

Gyár: NYERGES-UIFALU (Esztergom m.) Sürgőncim: Eternit Budapest. Telefon 12-92 Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső Ausztria.)

ETERNIT-PALA AZBESZT-CEMENT-PALA

HATSCHEK LAJOS SZAB.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS BUDAPEST, VI, Andrassy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsi rakomány. — Kérjen ismertetést.

3488

Akinek

Immerettség híján

házasnőre, nevelőre, költségvetelőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztára, kulcsárra, vinczellőre, körtésze,	kulcsárnőre, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége
---	--

Aki

eladni kíván

butort, szongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást stb.: vagy
---	--

Aki

bérbeadni kíván

birtokot, házat védőszterü- letet,	halászatot, telket, kocsit, lovat,
---	---

Aki

mindeneket vétel vagy bérbévételei cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbisto-
sabbán értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Irodai alkalmazást keres

jóírásu, művelt, komoly kereske-
delmi levelezés és mindkét könyv-
vitelben jártas egyén. Czim a ki-
adóban. 545

Deák Ferencz-utca 33. sz

fő szinten 4 szobás utcza lakás
és egy 2 szobából álló garson la-
kás május hó 1-től kiadó. 556

Szavallatok márczius 15-ére

és minden más iskolai ünnepélyre
Kovács-Maurer szavallatkönyv iskolai
ünnepélyekre, bekötve 50 fillér. A
pénz beküldésénél vidékre bér-
mentve küldi: Ingusz I. és fia
könyvkereskedése. Arad. Telefon
517.

Borosjenőn

a piac-téren, élénk helyen, egy
üzlethelyiség áruval vagy csak be-
rendezéssel átadó. Bővebbet Seelin-
ger Edénél, Borosjenőn. 566

Nagy mennyiségű Maculatura

eladó az Aradi nyomda Részv.
Társaságnál.

A jóhírnévnek örvendő

„Polgári kávéház“

más vállalat miatt sürgősen

olcsón eladó.

Bővebbet ugyanott. 564

Alkalmi bevásárlási forrás.

DEUTSCH IZIDOR

órász és ékszerész

ARAD, TEMPLON-UTCZA

Minorita-palota.

Arany-, ezüst- és zálogjegyek
megvétetnek. 92

Köhögést csillapít

a hirneves és kellemes ízű

Kaiser-féle

mell-bonbon.

2740 közjegyzőileg hi-
telesített bizonyít-
vány igazolja a biztos ered-
ményt köhögés, rekedtség
vagy katarus és elnyálkás-
odás ellen. Minden egyéb
szert kérünk visszautasítani.

Csomagja 20 és 40 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen és Khudy
József a Szűz Máriához, Berger Gyula a
Szent Erzsébethez címzett és Hajós
Árpád gyógyszerárán Aradon. 247

ALAPÍTTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg.

ALAPÍTTATOTT 1890.

290—1904. sz.

Gulyaárverés.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtokon (Csanádme-
gye, vasut-, posta-, távirda és telefon állomás) folyó évi már-
czius hó 21-én délelőtt 9 órakor a következő szám feletti, rész-
ben kisorolt, tenyésztésre azonban alkalmas magyar fajta gu-
lyabeli szarvasmarha kerül nyilvános szóbeli árverés útján
készpénzfizetés mellett eladásra.

13 drb. három éves tenyészbika

9 „ öreg tehén (borjas)

49 „ három éves üsző.

Venni szándékozók a Szeged-, Arad-, Kétegyháza és Szar-
vas felől közlekedő vonatokkal érkehetnek s az árverés szin-
helyére uradalmi fogatokon szállíttatnak.

Megfelelő ellátásról gondoskodva van.

Budapest, 1904. február hó.

M. kir. földmívelésügyi Miniszter.

563

784—1904. p. m.

Hirdetmény.

A Westphaleni bányákban dol-
gozó magyar munkások közül igen
sokat a bányák vezetősége elbo-
csátott.

Miről a kiutazni szándékozók
azzal értesítem, hogy saját jól fel-
fogott érdekükben tervöktől állja-
nak el.

Arad, 1904. február hó 18. án.

Institoris Kálmán s. k.
polgármester.

Levélpapírosok dobozban

Disz dobozok,

Divat papírok,

Családi dobozok,

Sérült dobozok,

leltározás miatt

beszerzési áron alul,

sérült dobozok kiárusítási ára 30, 50, 60, 80 fillér do-
bozonként eladatnak.

Ingusz I. és Fia

könyv- és papirkereskedésben

Arad, Weitzer János-utca.

157

Telefon 517.